

АДМІНІСТРАТИВНИЙ АКТ, ЯК ВАЖЛИВИЙ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Віталій Миколайович ЗАГИКА,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0007-0098-4854>*

Важливим інструментом забезпечення територіальної оборони є адміністративний акт, який є правовий акт (у формі письмового документу), уповноваженого суб'єкта владних повноважень (органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, або інших суб'єктів владних повноважень, що здійснюють публічно-владні управлінські функції), що спрямований на реалізацію положень нормативно-правового акту (актів), містить індивідуальне (персоніфіковане) владне волевиявлення та спричиняє виникнення, зміну або припинення персоніфікованого правовідношення у фізичної чи юридичної особи, застосовуються одноразово або короткочасно, й після виконання вичерпує свою дію, та обов'язково доводиться до відома особи, якої стосується [1, с.607-608]. Індивідуальний акт, зазначає О. В. Рой, є однієї із форм фіксації (правового вираження) рішень органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб. Кількість індивідуальних актів, що приймається кожним суб'єктом владних повноважень є найбільшою, серед інших видів актів [2, с.304].

В. В. Галуцько, О. М. Правотворова у своїх працях, висвітлюючи інструменти публічного адміністрування, ведуть мову про індивідуальний акт, який, зазначають правник, є основним інструментом діяльності публічної адміністрації, коли вона спрямована на конкретних суб'єктів адміністративного права, оскільки саме на підставі адміністративних актів у переважній більшості випадків виникають, змінюються та припиняються адміністративно-правові відносини. Видання індивідуальних актів, на думку фахівців, – це рішення суб'єктів публічної адміністрації щодо вирішення конкретних адміністративних справ, що зумовлює юридичні наслідки для конкретних суб'єктів адміністративного права, а їх дія припиняється після одноразового застосування (здійснення встановлених у них адміністративних обов'язків і прав) [3, с. 177]. До кола ключових ознак цього акту адміністративісти віднесли наступне: є юридичним актом індивідуальної дії, адже ці акти стосуються конкретних осіб та їхніх відносин, а їх головною рисою є конкретність; чітке формулювання конкретних юридичних волевиявлень суб'єктами адміністративного права, які видають такі акти; розв'язання за їх допомогою конкретних,

а саме індивідуальних справ або питань, що виникають у сфері публічного адміністрування; чітка визначеність адресата – конкретної особи або осіб; виникнення конкретних адміністративно-правових відносин, зумовлених цими актами; можуть бути оскаржені лише особами, безпосередні права, свободи чи охоронювані законом інтереси яких такими актами порушено; ухвалюється суб'єктом публічної адміністрації в установленому (процедурному) порядку, порушення якого може призвести до недійсності адміністративного акта – це має бути суб'єкт, уповноважений на здійснення адміністративної влади (на відміну від влади політичної / представницької чи судової); спрямований на створення, зміну чи припинення прав та обов'язків фізичної або юридичної особи (осіб), тобто для адміністративного акта характерна зовнішня спрямованість його дії) [3, с.175-177]. А. М. Турчак до кола характерних ознак адміністративного акту відносить: адресний, індивідуальний характер; акт стосується конкретного суб'єкта правовідносин – фізичну або юридичну особу; видається (приймається) уповноваженим суб'єктом публічного адміністрування; спрямованість на реалізацію матеріальних норм адміністративного права; зовнішній характер дії; вектор на досягнення певних юридичних результатів для конкретних суб'єктів – встановлення, зміна або припинення їх прав та обов'язків [4].

Слід звернути увагу на те, що окрім науково-теоретичного простору, визначення поняття адміністративного акту присутнє також й на офіційному рівні, а саме: у Кодексі адміністративного судочинства від 06.07.2005 р. №2747-IV, в якому зазначається, що індивідуальний акт – акт (рішення) суб'єкта владних повноважень, виданий (прийняте) на виконання владних управлінських функцій або в порядку надання адміністративних послуг, який стосується прав або інтересів визначеної в акті особи або осіб, та дія якого вичерпується його виконанням або має визначений строк [5]; у Законі України «Про адміністративну процедуру» від 17.02.2022 р. № 2073-IX, в якому закріплено, що адміністративний акт – це рішення або юридично значуща дія індивідуального характеру, прийняте (вчинена) адміністративним органом для вирішення конкретної справи та спрямоване (спрямована) на набуття, зміну, припинення чи реалізацію прав та/або обов'язків окремої особи (осіб) [6].

Отже, адміністративний акт, як адміністративний інструмент, виражає владне волевиявлення суб'єкта публічного адміністрування і фіксує результат вирішення останнім конкретної справи, наслідком чого є виникнення, зміна чи припинення певних правовідносин для чітко визначеної особи (осіб). Цей акт має по-перше, індивідуальний характер, тобто виражене у ньому владне волевиявлення адресоване конкретній особі (особам), а по-друге, він є правозастосовним, тобто через нього загальна правова норма підводиться під конкретну життєву ситуацію, яка потребує вирішення. Індивідуальні акти – один із тих засобів, які забезпечують практичне втілення правових норм. Якщо нормативно-правовий акт відображає позицію суб'єкта публічного адміністрування

стосовно того, яка має виглядати правовий порядок у певній сфері відносин з огляду на проголошені у Конституції та Законах України цінності, принципи та інші загальні вимоги і пріоритети, то адміністративний акт – виражає бачення суб'єкта публічного адміністрування того, як має проявлятися записаний у положеннях нормативно-правових актів порядок в дії, у практичній площині в розрізі діяльності конкретних осіб.

Роль адміністративного акту у забезпечення територіальної оборони України полягає у тому, що саме цей інструмент забезпечує вирішення широкого кола питань: кадрового характеру; про притягнення до юридичної відповідальності (зокрема до дисциплінарної); про сприяння особі у реалізації її певних суб'єктивних прав та припинення останніх (наприклад, дозвіл на придбання, зберігання і носіння вогнепальної та (або) холодної зброї, а також анулювання такого дозволу); щодо наділення повноваженнями; щодо розгляду заяв, скарг тощо. Адміністративний акт – це один із основних адміністративних інструментів реагування органів публічної влади на індивідуальні життєві ситуації за участю конкретних осіб, що виникають у сфері управління забезпеченням територіальної оборони, з метою їх вирішення у відповідності до вимог законності.

Список використаних джерел

1. Рой О. В. Поняття індивідуального акту, як предмету публічно-правового спору / Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство», Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство», № 5, 2025, -с. 604-609. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.9>
2. Рой О. В. Генеза правових досліджень поняття індивідуального акту / Юридичний науковий електронний журнал, № 10/2024.- с. 304-307. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-10/69>
3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання третє. Київ: Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.
4. Турчак, А. М. (2022). Поняття та основні ознаки адміністративного акту: аналіз сучасної адміністративно-правової літератури. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування, (4). <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2022-4-01-08>
5. Кодекс адміністративного судочинства: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV / Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
6. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 р. № 2073-IX / Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>